

Tre scenarier

Uppgift

Du utgår från tänkbara framtidsscenarier och analyserar vad som krävs för att nå en hållbar utveckling i Sverige.

Arbetsgång

1. Vi vet ingenting säkert om framtiden. När man vill göra beräkningar kring hur vi kommer att konsumera varor och tjänster måste man därför göra olika antaganden. Dessa kan göras utifrån olika områden såsom varukonsumtion, matkonsumtion eller energi. Nedan finner du tre scenarier över hur konsumtion och hållbarhet kan tänkas se ut i framtiden.

Din uppgift är att läsa de tre scenarierna och kartlägga hur de påverkar framtiden. Det gör du genom att fylla i matrisen som finns efter textrutorna.

Tre scenarier för hur Sverige ser ut 2050

Scenario 1 – ”Business as usual”

I detta scenario visas hur samhället skulle kunna se ut om de trender vi ser nu håller i sig. Samhällets övergripande mål är en ökad ekonomisk tillväxt där konsumtion uppmuntras utan större styrning av vilka varor och tjänster som bör konsumeras. Energianvändningen är hög och består av en blandning av förnybara bränslen och fossila bränslen. Teknikutvecklingen har skapat bättre och mer effektiva sätt att använda bränslen, men olja, kol och gas är viktiga beståndsdelar i produktionen. Många områden har dock ersatts med en ökad elanvändning, exempelvis persontransportindustrin där exempelvis bussar i allt större utsträckning drivs av el.

Samhällets ekonomi drivs i stor utsträckning av konsumtion, exempelvis produktionen av elektronik och kläder är hög och produktionen sker på en global marknad. Transporterna ökar, men handeln är allt mer lokaliserad i köpcenter och på internet, vilket blir mer effektivt ur transportsynpunkt. Jordbruket styrs på liknande sätt och bönderna producerar till konsumenter som vill ha bra och billig mat. Det finns gott om ekologiska jordbruk, men det är i huvudsak efterfrågan som styr och andelen ekologiska lantbruk ligger kring 25 procent. Köttkonsumtionen är hög och efterfrågan på frukt och grönt från import är hög under hela året.

Turistindustrin är fortfarande stor, men har blivit dyrare på grund av ökade bränslekostnader. Det är dock dyrare att åka tåg än flyg, vilket gjort att flygindustrin fortfarande kan erbjuda prisvärda semesterresor till Thailand och andra platser. De globala resorna är ungefär de samma som idag. Människor bor också på många kvadratmeter per person även om det minskat något på grund av brist på mark i våra storstäder. Villor och bostadsrättsföreningar väljer själva hur de vill försörja sig med el.

I scenario 1 ökar klimatutsläppen med ungefär 25 procent och såväl hushållen som industrin är bidragande till detta. Generationsmålet som innebär, att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser, uppnås inte.

Scenario 2 – ”En bättre värld”

Samhällets övergripande mål är ”grön tillväxt”, det vill säga en tillväxt med ambitionen om en miljövänlig produktion och konsumtion. Energianvändningen är fortfarande hög, men staten har drivit på teknikutvecklingen inom de förnybara källorna och stora delar av energiförsörjningen i industri och hushåll kommer från förnybara källor. Inom fordonsindustrin drivs nära 100 procent av bilarna på el.

Samhällets konsumtion är fortfarande stor och en viktig del av ekonomin, men staten styr i ganska liten grad vad konsumenterna ska köpa. Konsumenterna uppmanas att köpa varor som är bättre för miljön och inom jordbruket får bönder som producerar energismart ekologiskt bidrag från staten vilket lett till något ökat antal ekologiska gårdar. Köttkonsumtionen har minskat något, men ligger fortfarande på höga nivåer. På liknande sätt uppmanar staten till närproducerad mat, men ingen styrning av importpriser sker.

Turistindustrin är fortfarande stor, men har blivit dyrare på grund av ökade bränslekostnader. Det är dock dyrare att åka tåg än flyg, vilket gjort att flygindustrin fortfarande kan erbjuda prisvärda semesterresor till Thailand och andra platser. De globala resorna är ungefär de samma som idag och det finns frivilliga klimatkompensationer. Genom tekniksatsningar på digitala plattformar har dock affärsresorna minskat något.

Människor bor på många kvadratmeter per person även om det minskat något på grund av brist på mark i våra storstäder. Villor och bostadsrättsföreningar får kraftiga stöd för att investera i egen el. Storstadstaken domineras av solceller och det finns en stor och lönsam marknad att satsa på förnybar el för bostadsmarknaden.

I scenario 2 ökar inte klimatutsläppen och såväl hushållen som industrin är bidragande till detta. Generationsmålet som innebär, att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser, uppnås inte.

Scenario 3 – ”En annan värld”

I detta scenario visas en kraftig klimatomställning av samhället. Samhällets övergripande mål är att minska utsläppen betydande, även om detta skulle få konsekvenser för tillväxten. Genom regler och höga skatter på fossila bränslen samt en teknikstödande politik är all energiförbrukning hämtad från förnybara källor. Detta är också kopplat till en minskad användning av energi, särskilt från hushållen. Satsningen innebär också att öka kollektivtrafiken för att minska andelen el som används till fordon.

Samhällets konsumtion är relativt hög, men kraftigt styrd genom skatter och bidrag. Staten har infört en särskild miljömärkning där miljöfarliga produkter har höga skatter och måste beskriva sin miljöpåverkan för konsumenterna. Varor är markerade med olika färger för att visa konsumenterna vilken miljöpåverkan varorna har. Detta gäller särskilt jordbruksprodukter där de allra flesta jordbruk gått över till ekologiskt. Klimatpåverkande produkter som kött har fått höga skatter vilket lett till halverad köttkonsumtion. På liknande sätt stödjer staten närproducerad mat genom lägre skatter för att minska transporter. Varornas reslängd är en viktig del av den statliga miljömärkningen, vilket minskat import på varor från långa avstånd. Staten ger också kraftigt stöd till lokal upplevelseindustri för att minska konsumtion av varor.

Den långväga turistindustrin har minskat kraftigt på grund av flygskatter och avgifter. Resorna ligger på de nivåer som gällde år 2000. Genom stora infrastruktursatsningar har tåget blivit ett alternativ till flyg och allt fler svenskar turistar inom Europa. Genom tekniksatsningar på digitala plattformar har affärsresorna minskat kraftigt. Människor bor på färre kvadratmeter per person då staten styrt produktionen mot mindre, men effektiva bostäder, vilket också löst frågan om brist på mark i våra storstäder. Villor och bostadsrättsföreningar får kraftiga stöd för att investera i egen el. Storstadstaken domineras av solceller och det finns en stor och lönsam marknad att satsa på förnybar el för bostadsmarknaden. För att spara på el har också skatterna stigit vilket gjort att konsumenterna använder mindre el. Elanvändningen har minskat med 50 procent.

I scenario 3 minskar klimatutsläppen med 2/3 och såväl hushållen som industrin är bidragande till detta, men hushållen har ett betydande bidrag. Generationsmålet som innebär, att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser, uppnås.

	Business as usual	En bättre värld	En annan värld
Huvudprioritering			
Energi			
Varor			
Mat			
Turism			
Boende			
Transporter			
Resultat i relation till generationsmålet			

2. Hur tror du att det skulle vara att leva i de tre framtidsscenerierna?

Scenario 1 – "Business as usual"

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scenario 2 – ”En bättre värld”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Scenario 3 – ”En annan värld”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Läs generationsmålet.

Generationsmålet

Generationsmålet innebär, att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. (Riksdagens definition)

Vilka möjligheter och hinder ser du för att generationsmålet ska vara verklighet 2050?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Studera Globala målen för hållbar utveckling. regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/17-globala-mal-for-hallbar-utveckling/

Skriv tio meningar som beskriver år 2030 om vi lyckas nå målen i Agenda 2030.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tips!

Generationsmålet: miljomal.se/miljomalen/generationsmalet/

Sveriges miljömål: sverigsmiljomal.se/miljomalen/generationsmalet/

Fossilfritt Sverige: fossilfritt-sverige.se/

Globala målen för hållbar utveckling och Agenda 2030
regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/

”Cirkulär ekonomi – slit och släng”, Naturskyddsföreningen.
naturskyddsforeningen.se/cirkular_ekonomi

Kunskapskrav i Samhällskunskap 1a1 och 1b

E	C	A
<p>Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera någon orsak och konsekvens. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder. Eleven diskuterar översiktligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna.</p>	<p>Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifiera några orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med viss säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt värderar dem med enkla omdömen. Eleven diskuterar utförligt orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna.</p>	<p>Eleven kan analysera samhällsfrågor och identifierar flera orsaker och konsekvenser. I analysen använder eleven med säkerhet samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder samt värderar dem med nyanserade omdömen. Eleven diskuterar utförligt och nyanserat orsakerna och konsekvenserna samt möjliga lösningar på samhällsfrågorna.</p>